

הקדמה

כהונה כדירקטור הפכה לתפקיד נכסף בעשורים האחרונים. מעמדו של הדירקטור הלך והתחזק עם הקמתן של חברות ציבוריות רבות. מקור ההילה של תפקיד זה נובע בעיקר מתפישת הציבור באשר להיותו נושא משרה מכובדת בחברה הנסחרת בבורסה, ומתדמית ההשתייכות לעשירונים העליונים ולסביבה חברתית של אנשים מכובדים ומשפיעים המשמשים מושא להערצתם ולקנאתם של האזרחים בכלל, ושל דור המנהלים הצעיר בפרט.

תפקידו של הדירקטור (בשונה מן ה'מקצוע', ועל כך עוד יורחב הדיבור בהמשך) נתפס כסמל סטטוס של אדם המשתייך לקבוצת בעלי הצווארון הלבן, הן מבחינת ההשתכרות הן מבחינת הכהונה. על תופעה זו נמצאנו למדים ממספרם הרב של האנשים המבקשים להיות דירקטורים בחברות פרטיות ובעיקר בחברות ציבוריות.

הקלות הבלתי נסבלת לעיתים שבה אפשר להתקבל כחבר בדירקטוריון משתקפת בדרישות הסף הנמוכות המוצגות לעניין המינוי לתפקיד: אין כמעט דרישות מינימליות בחוק. למעשה, כל אדם בגיר יכול להיות דירקטור אפילו אם הוא נטול כישורים מיוחדים, השכלה פורמלית או הכשרה פורמלית, ואפילו אם לא עבר השתלמות כלשהי כמו קורס דירקטורים, הנמשך זמן קצר מאוד בהשוואה לקורסי הכנה לתפקידים ולמקצועות אחרים. כל שנדרש כדי להתמנות לדירקטור בחברה ציבורית הוא הצהרה של המועמד על כך שהוא בעל ידע ופנאי הדרושים לכהונה. בחברה ציבורית ניתן למנות לדירקטור חיצוני (דח"צ) אדם שהוא בעל כשירות מקצועית או בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית.

הקלות שבה אפשר להתמנות לדירקטור, כאמור, אינה עולה בקנה אחד עם האחריות הכבדה הכרוכה בתפקיד. זאת, כי על סדר יומן של החברות הציבוריות מונחות בדרך כלל עסקאות בסכומי עתק אשר הדירקטור נדרש להצביע בעניינן ולהשפיע על מהלכן. יתרה מזו, לעסקה כזו נלווים תדיר לחצים והשפעות מצידם של בעלי עניין מתוך החברה או מחוצה לה כדי להטות את העסקה או חלק ממנה בהתאם לאינטרסים שלהם ולא בהתאם לאינטרס של החברה. הדירקטור הוא זה שעלול לשאת באחריות לנזקי החברה ואף להיתבע בגינם באופן אישי אם יתברר כי לא בדק מספיק את העסקה או שחשד כי דבר מה אינו כשורה, אך בשוגג או במזיד נמנע מלבדוק אותה לעומקה.

ספר זה הוא פרי חיי המעשה, ותכליתו היא לתת הסבר פרטני איך להתמנות לדירקטור וגם להצליח בתפקיד. הכתוב בספר זה מבוסס (בין השאר) על מקרים שהתרחשו, שמהם נלמדו דברים רבים והופקו לקחים שיהיה בהם כדי לסייע לקורא לפעול נכון יותר בתפקיד דירקטור.

יש בספר זה כדי לאפשר לדירקטור לצאת ל'מסע' עם 'מפת דרכים' שתוביל אותו בנבכי הנושאים שבאחריותו. הוא אינו מתיימר לעסוק בחוק ובמשפט, אם כי הוא כולל דוגמאות מעשיות מהפסיקה המאפשרות לקורא להבין מהו תפקידו של הדירקטור וכיצד עליו לנהוג באירועים שונים בחיי החברה בהתאם לפסיקה בנושא הרלוונטי. לאחר מינויו אסור לו 'לנוח על זרי הדפנה', עליו להתעדכן דרך קבע בפרסומי הרשויות וכן בדבר שינויים בחוק ובפסיקה הנוגעים לתפקידו ולמילוי חובותיו כדירקטור. הספר מכיל אוסף מקיף של דוגמאות, ניתוחי אירועים ומקרים הנוגעים למכלול תפקידיו של הדירקטור, ועניינם דרך הפעולה המומלצת לדירקטור בחברה כדי לבצע את תפקידו בדרך הנכונה (בייחוד בחברות ציבוריות) לטובת החברה, וכן להפחית את הסיכון להגשת תביעה כנגדו בגין גרימת נזק למשקיעים או לחברה בתקופת כהונתו.

תיאורי המקרים בספר מבוססים על אירועים שהתרחשו בעת מילוי תפקידי כדירקטור, כמנכ"ל, כיו"ר וכחבר בכל הוועדות של שבע-עשרה חברות פרטיות וציבוריות שונות, וכן על השתתפותי במאות ישיבות ומעורבות במאות מקרים, לרבות מה שלמדתי מניסיונם של אחרים. האירועים והתרחישים הוצגו באופן שאין בו כדי לפגוע באותנטיות התיאור, אך יש בו כדי למנוע את זיהויים של החברה והאירוע הספציפיים שבהם מדובר.

הספר עבר בקרה משפטית על-ידי עו"ד פרופ' יוסף גרוס, אשר ייסד את משרדו בשנת 1979, והוא אחד מעורכי הדין המובילים בישראל בתחומי דיני חברות, דיני ניירות ערך, שוקי הון, מיסים ותכנון מס. פרופ' גרוס גם מכהן כפרופסור מן המניין (אמריטוס) בפקולטה למשפטים ובפקולטה למינהל עסקים באוניברסיטת תל אביב, משמש כמרצה בפקולטה למשפטים במרכז הבינתחומי בהרצליה ובפקולטה לכלכלה באוניברסיטת בר-אילן, כיהן כסגן הדיקן של בית-הספר למשפטים באוניברסיטת תל אביב, ובשנת 1978 הוזמן לכהן כחוקר אורח באוניברסיטת הארוורד בארצות הברית.

פרופ' גרוס שימש כיו"ר דירקטוריונים בחברות ציבוריות רבות. בשנת 2013 הקים את איגוד הדירקטורים בישראל (IDU) בשיתוף אוניברסיטת תל אביב ואוניברסיטת בר-אילן, ומאז מכהן הוא כיו"ר האיגוד.